

Maria Anna Eckhardt, Janusz Mierzwa, *Eckhardt de Eckenfeld Czesław Leon* [w:] *Przemyski słownik biograficzny*, pod red. Ewy Grin-Piszczek, Tomasza Pudłockiego, Anny Siciak, Przemysł 2016 s. 51-54

ECKHARDT DE ECKENFELD CZESŁAW LEON. 28 VI 1877 Tarnopol – 31 VII 1943 Lwów. Starosta powiatowy przemyski i lwowski, wicewojewoda lwowski. Urodził się w wielodzietnej rodzinie inteligenckiej jako trzecie dziecko doktora nauk medycznych Józefa Marii Eckhardta de Eckenfeld (1843 – 3 IV 1926 Tarnopol) i Malwiny Joanny Sas Leszczyńskiej. Ojciec Czesława był synem Jana Józefa Eckhardta de Eckenfeld, sędziego powiatowego w Tarnopolu i szlachcianki Marianny Justyny Nałęcz Mroczkowskiej; był znanym i szanowanym lekarzem w Tarnopolu. Pełnił funkcję ordynatora, a następnie dyrektora Szpitala Miejskiego; działał jako radny miejski i prezes Kasyna Miejskiego w Tarnopolu. Ród Eckhardtów wywodził się z Turynii. W XIII w. wielu jego przedstawicieli opuściło rodzinne strony, osiedlając się w różnych częściach Europy. Część osiedliła się w Trieście i Genui, część w Transylwanii i zdecydowana większość w Austrii. Wielu z nich w XVIII w. służyło w wojsku austriackim, pełniąc odpowiedzialne funkcje oficerów sztabowych. Adam Eckhardt służył jako rotmistrz huzarów w Pułku Stecklera. Jego krewny Józef Eckhardt był rotmistrzem w II Galicyjskim Oddziale Gordana. Od Adama Eckhardta ród pieczętuje się herbem „Jednorożec” z przydomkiem de Eckenfeld, nadanym 21 IV 1801 przez cesarza Franciszka II. Do wybuchu II wojny światowej kilka gałęzi rodu mieszkało we Lwowie i w Tarnopolu oraz okolicznych majątkach: Żolibory, Rakowiec, Załośce (Założce), Probużna, Husiatyn.

Rodzina mieszkała przy ul. Wałowej 3. W ich willi mieściła się redakcja „Tygodnika Podolskiego”. Po ukończeniu szkoły powszechnej, Czesław Eckhardt podjął naukę w

Wyższym Gimnazjum w Tarnopolu, gdzie 30 VI 1897 zdał egzamin dojrzałości. Następnie studiował prawo w Uniwersytecie Wiedeńskim (1897/1898) i Jagiellońskim w Krakowie (1898/1899–1901/1902). Państwowe egzaminy prawnicze zdawał stopniowo i ze zmiennym powodzeniem: egzamin historyczno-prawny 19 VII 1899 (niezdany) i 23 VII 1900; egzamin sądowy 17 XII 1902 (niezdany), 29 V 1903 (niezdany) i 18 XII 1903; egzamin z nauk politycznych 27 VII 1904 (niezdany) i 18 II 1905. Tytuł magistra praw uzyskał na podstawie rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z 17 IX 1924.

Po studiach rozpoczął pracę w administracji politycznej Galicji, w Namiestnictwie we Lwowie. Stamtąd został oddelegowany jako praktykant koncepcyjny do starostwa w Zborowie (1906), gdzie przeszedł kolejne stopnie służbowe – od komisarza powiatowego, przez starostę po sekretarza Namiestnictwa. Był kierownikiem starostwa w Zborowie, którą to funkcję sprawował także w czasie I wojny światowej. W 1918 został przeniesiony na stanowisko starosty w Sokalu, a następnie mianowany kierownikiem starostwa w Tarnopolu (od 2 VII 1921). Za zasługi na tym ostatnim stanowisku został 2 V 1923 odznaczony Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Powołany został 19 VII 1924 na stanowisko starosty przemyskiego; do Przemyśla przyjechał z rodziną 1 września i objął stanowisko po Emanuelu Bocheńskim. Zasłynął m.in. jako opiekun Zakładu Wychowawczego dla Dziewcząt prowadzony przez SS. Opatrznościanki (budynek oddano do użytku za starostwa Eckhardta). Stawał na czele komitetów organizacyjnych różnych ważnych przedsięwzięć. Prezesował szeregu organizacjom: Klub Sportowy „Polonia” (1925), Liga Obrony Przeciwpowietrznej i Przeciwigazowej, Polskie Towarzystwo Higieniczne. Ponadto był opiekunem Stowarzyszenia „Chleb Dzieciom”, członkiem

Zarządu Czerwonego Krzyża. Gorliwie zabiegał o budowę szpitala epidemicznego w mieście, Domu Żołnierza Polskiego, o otwarciu Przychodni Przeciwgruźlicznej. Uratował przed bezmyślnym zniszczeniem osiemnastowieczne freski w kościele PP. Benedyktynki pędzla artysty malarza Stanisława Strońskiego.

19 XII 1925 został przeniesiony do Lwowa i mianowany wicewojewodą lwowskim. W imieniu mieszkańców Przemysła żegnał go 17 I 1926 burmistrz Józef Kostrzewski i członkowie Rady Miasta. 21 t.m. Eckhardt z rodziną opuścił Przemyśl. We Lwowie zamieszkali przy ul. Kochanowskiego nr 8. Z tytułu piastowanego stanowiska m.in. 28 V 1927 brał udział w okręgowym zjeździe „Strzelca” w Przemyśle, a 5 VIII 1927 przemawiał w imieniu władz wojewódzkich na pożegnaniu wojewody Pawła Garapicha.

26 IX 1927 został mianowany starostą powiatowym we Lwowie. Z tytułu pełnionego urzędu brał udział w szeregu uroczystości. W 1935 r. został wybrany delegatem do wojewódzkiego kolegium wyborczego do Senatu. Wchodził w skład m.in. Wydziału Wykonawczego wojewódzkiego komitetu pomocy dla ofiar powodzi na Polesiu, Komitetu Obywatelskiego akcji na rzecz Funduszu Obrony Narodowej czy władz Towarzystwa dla Budowy Domu Żołnierza Polskiego we Lwowie. Za działalność tę w 1936 r. został uhonorowany Złotym Krzyżem Zasługi. Jednocześnie należy zaznaczyć, że metody zwalczania przez Eckhardta opozycji narodowej w powiecie lwowskim były przedmiotem krytyki.

Okres sprawowania przez Eckhardta stanowiska starosty lwowskiego był ważny również dla jego rodziny. W Zimnej Wodzie wybudował dom z przeznaczeniem dla pasierbicy, a we Lwowie w 1934 na działce przy ul. G. Zapolskiej 18 rozpoczął budowę piętrowej kamienicy. Sprawami budowlanymi zajmowała się żona.

W wieku 60 lat, 28 II 1937, został przeniesiony w stan spoczynku. Na emeryturze nie uczestniczył w życiu politycznym miasta. Często wyjeżdżał do Zimnej Wody i tam oddawał się swojemu ulubionemu zajęciu, czyli rzeźbiarstwu.

W 1939 r., gdy wybuchła wojna, wrócił do Lwowa, do domu przy ul. Zapolskiej. Pod koniec listopada 1940 r. został oskarżony przez bolszewików o posiadanie broni palnej. Został osadzony w więzieniu. Przesiedział do końca kwietnia 1941 r. Został uniewinniony. W więzieniu stracił zdrowie. Wrócił do domu po 6 miesiącach załamany psychicznie i wyczerpany fizycznie. W 1943 r. zachorował na tyfus. Osłabiony organizm nie walczył z chorobą. Zmarł w domu przy ulicy Zapolskiej 31 VII 1943. Pochowano go na Cmentarzu Łyczakowskim (grobowiec rodziny szwagrostwa Neühoffów; pole 33, grób 295).

Eckhardt ożenił się 21 II 1908 z Anną Sas Baczyńską. Mieszkali wówczas w Zborowie. Z tego związku narodził się Zdzisław Marian, który żył tylko 10 miesięcy (zmarł 18 IV 1912). Żona Eckhardta zmarła 6 IV 1916. Dwa lata później ożenił się ze swoją kuzynką Heleną z Leszczyńskich Tapkowską – wdową z dwójką dzieci po doktorze Skubijewskim. Ślub odbył się 6 XI 1919 w kościele Świętego Andrzeja Apostoła w Sokalu. Świadcami byli członkowie rodziny narzeczonej: szwagier inż. Stefan Neühoff i brat Michał Tapkowski – urzędnik Banku Hipotecznego w Tarnopolu. Po roku urodził się im syn. Na chrzcie św. otrzymał imię po ojcu, Czesław. 9 V 1922 małżonkowie ofiarowali swoje złote obrączki ślubne na rzecz Komitetu zbierania ofiar na skarb narodowy w Tarnopolu.

W okresie studenckim napisał 2 utwory opublikowane w okolicznościowych jednodniówkach: *A gdy się Kopiec i Wawelu szańce złączą...*, [w:] *Jednodniówka 3 maja 1904*,

Tarnopol 1904, s. 22–23; *Zwodnica*, [w:] *Jednodniówka ku czci Juliusza Słowackiego*, Kraków [1904], s. 105–111.

Źródła i opracowania

Źródła: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (dopływy), sygn. 818; Instytut Polski i Muzeum im. gen. W. Sikorskiego w Londynie, Ministerstwo Sprawiedliwości, A.20.5, t. 39, dok. 16, k. 35; *Corpus studiosorum Universitatis Jagellonicae 1850/51–1917/18*, t. 3: E–J, pod red. K. Stopki, Kraków 2006, s. 12; *Order Odrodzenia Polski. Trzechlecie pierwszej kapituły 1921–1924*, Warszawa 1926, s. 32;

F. Sawicka, J. Rupińska, *Bibliografia polskich wydawnictw pamiątkowych 1801–1914*, Wrocław [i in.] 1973; *Szematyzm Galicji i Lodomerii na rok 1907*, Lwów 1906, s. 4, 61; ibidem na 1908, s. 4, 61; ibidem na 1911, s. 61; ibidem na 1912, s. 62; „Gazeta Lwowska” 1928, nr 118, s. 3; ibidem 1936, nr 260, s. 2; „Nowy Głos Przemyski” 1927, nr 23, s. 2–3; *Słowo Polskie* 1926, nr 20, s. 9, ibidem, nr 26, s. 7, ibidem, nr 103, s. 7, ibidem, 1927, nr 215, s. 7; „Ziemia Przemyska” 1924, nr 36, s. 4; ibidem 1926, nr 4, s. 3.

Opracowania: I. Bojnicić, *Der Adel von Kroatien und Slavonien IV*, 1899, IV bd 13 Abt *Grosses und allgemeines Wappenbuch Siebmachers Johann*, Nürnberg 1899, s. 42, tabl. 32 *Österreich*; C.E. Blicharski, *Miscellanea tarnopolskie*, Biskupice 1994, s. 165; G. Mazur, *Życie polityczne polskiego Lwowa 1918–1939*, Kraków 2007, s. 33, 211, 214; A. Biedrzycka, *Kalendarium Lwowa 1918–1939*, Kraków 2012, passim; M. A. Eckhardt, *Okruchy historii ocalić od zapomnienia*, „Niedziela” 2001, nr 52, dod. „Niedziela Przemyska”; eadem, *Przemyski karnawał sprzed osiemdziesięciu lat*, ibidem 2006, nr 5, dod. „Niedziela Przemyska”, s. I, III; J. Frankiewicz, *Przemyska „Polonia” i inne kluby sportowe w latach 1917–1939*, Przemysł 2006, s. 57, 289; *Wykaz członków*, „Rocznik Przemyski” t. 6: 1925, s. 182.